

REVISTA ECONOMICĂ

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC.

Organul „SOLIDARITĂȚII”, federala institutelor financiare românești.

Apare odată pe săptămână.

Membri ai asociațiunii „SOLIDARITATEA” sunt:

Agricola (Ecica), Agricola (Hunedoara), Agricola (Lugoș), Agricola (Sebeșul-săsesc), Albina, Ancora, Ardeleana, Arieșana, Armonia, Auraria, Aurora (Baia-mare), Avrigeana, Bănățana, Banca Poporală (Caransebeș), Banca Poporală (Dej), Banca Poporală, Arpașul-inf.) Berzovia, Bihoreana, Bistrițana, Bocșana, Brădetul, Buciumana, Cassa de păstrare (Mercurea), Cassa de păstrare, (reuniune) (Săliște), Câmpiana, Cârțișoara, Chiorana, Chiseteiana, Codreana, Codrul (Buteni), Codru (Lupșa), Comuna, Concordia (T.-Uzdin), Concordia (Gh.rla), Cordiana, Coroana (Bistrița), Corvineana, Creditul, Crișana, Cugiereana, Decebal, Detunata, Doina, Drăganul, Dunăreana, Economia (Cohalm), Economul, Făgețana, Frăția, Frățietatea, Furnica, Geogeană, Gloria, Grănițerul, Hașegana, Insoțire de credit (Veștem), Institut de credit (Mehadia), Institut de credit (Gavoșdia), Isvorul (Sângiorgiu), Isvorul (Sebeșul-inf.), Isvorul (Ighiu), Iulia, Lăpușana, Ligediana, Lipovana, Luceafărul, Lumina, Mărgineana, Mercur, Mielul, Minerva, Munteana (Corniareva), Murășiana, Murășanul, Maramurășana, Nădlăcana, Negoiul, Noiana, Olteana, Oraviciană, Orientul, Patria, Pietra, Plugarul (Săcădate), Poporul (Lugoș), Poporul (Săliște), Porumbăceana, Progresul, Reun. d. impr. și păstrare (Ily-mare), Rîureana (Cap.-Mănăstur), Săcana, Sătmăreana, Sebeșana (Caransebeș), Sebeșana (Sebeșul-săsesc), Secășana, Selăgeana, Sentinela, Sylvania, Someșana, Speranța (Hosman), Steaua, Șercăiana, Șoimul (Uioara), Șoimul (Vașcău), Târnavăana, Timișana, Țibleșana, Unirea, Vatra, Victoria, Viitorul, Voileana, Vlădeasa, Vulturul (Sânmărtin), Vulturul (Tășnad), Zărândeana, Zlăgheana, Zorile.

Abonamentul:

pe 1 an K 40.—, pe 1/2 an K 20.—

Director:

CONSTANTIN POPP.

Taxa pentru inserțiuni:

de spațiul unui cm² câte 20 fileri.

Sumarul:

Ultimele bilanțuri de războiu. — Situația funcționarilor de bancă români. — Statul lui Bellamy. — Socialismul și ordinea economică-socială actuală. — *Cronică:* Subscieți la împrumutul de stat (al Ardealului), până ce nu este prea târziu. Aviz în chestia declarațiunilor de despăgubire. De competența resortului de comunicație. Alianța economică cu Germania. Pregătire de telegrafisti și telefoniști. Revista Inginerilor Români.

Ultimele bilanțuri de războiu.

Bilanțurile băncilor noastre încheiate, sau cari se vor mai încheia cu finea anului trecut, sunt bilanțurile pe al 5-lea și ultimul an de războiu. De-abia ne mai aducem aminte cum se prezentă un bilanț din anii de pace! O scurtă comparație între aceste două feluri de bilanțuri nu poate fi, credem, fără interes pentru cetitorii revistei noastre. Prinse numai în fuga condeiului iată câteva note comparative, dintre cele mai caracteristice.

Față de bilanțurile din timpurile de față — cu puține excepții — an de an crescând și cari reoglindau activitate intenzivă, avem în anii cei dintâi de războiu bilanțuri mai puțin variate, cari arată stagnare. Activele stau pe loc, sau scad, la început în măsură mai mică, în anii din urmă însă tot mai mult — înțelegem aici ramii propriu zis activi de operațiuni și anume împrumuturile de tot soiul, —

crescând în acelaș timp și aproape în aceeași proporție două poziții caracteristice de active de războiu și anume *numărul și efectele*. Pasivele, se înțelege, încă se reduc în general dar în măsură mai mică. Pe când bilanțurile de pace arătau prin angajamentele din pasivă: reescont, creditor etc. intensivitatea, cu care banca lucră, așa arată bilanțurile de războiu prin neexistența reescontului și a creditorilor, dar prin urcarea însemnată a depunerilor spre fructificare, stagnarea de afaceri și mai ales lipsa de afaceri nouă active. Inundarea țării cu bancnote, cari mai ales în urma împrumuturilor de războiu interne, ajung la o circulațiune fabuloasă, scade prețul banului ca putere de schimb și acei, cari au ceva de valorat ajung la prețuri tot așa de fabuloase pentru produsele lor.

În urma acestei împrejurări eră prea natural, ca împrumuturile pe la bănci să se achite și să crească depunerile spre fructificare. Băncile înseși își achită toate angajamentele lor și astfel se formează bilanțurile de război.

Ca rezultate bilanțurile de război ale băncilor noastre nu prezintă în general prea mari schimbări, față cu cele de pace. E o dovadă aceasta — în treacăt fie zis — de soliditatea instituțiunilor noastre de credit. Băncile românești de aici trăiesc sub durata războiului — așa zicând — din trecut. Incassează

restanțe vechi, mai scad din interesele la depuneri, iar numărarul și-l fructifică — pentru moment — cât se poate mai bine în împrumuturi de război și astfel le succede aproape fără excepție să se țină, ca rezultate finale, de trecut. Că a fost bine aceasta așa, sau mai bine zis, că nu se putea ajuta și într'alt mod, aceasta e, firește, altă întrebare, care nu încapă în firul acestor fugitive observări.

Destul, că anul al cincilea de război prezintă la încheierea bilanțurilor băncilor noastre caracteristica cu totul bătătoare la ochi: Efecte cât, sau de două, trei și chiar patru ori mai mari decât capitalul social, interese restante puține sau de loc, interese anticipate iar puține, numărare și depuneri mari și împrumuturi puține.

Dacă efectele n'ar fi, partea cea mai mare, împrumuturi de războiu, dacă restanțe, mai ales de cele mai dubioase, n'ar mai exista și în fine dacă mâne s'ar porni iar căutarea de bani din criza financiară a anului 1913, băncile noastre adecă conducătorii acestora n'ar avea să-și bată capul cu nimic. Altfel sunt puși în fața unei noi situațiuni, care cere multă precauțiune și mai ales o necondiționată schimbare de tactică și de muncă. Suntem convinși, că la această concluzie vor ajunge toți factorii competenți de pe la băncile noastre, din cazul propriu și sperăm, că se vor ști afla în noua situație.

Situația funcționarilor de bancă români.

— Referat la Congresul funcționarilor de bancă din 2 Martie 1919 st. n. de S. Roșca. —

(Urmare și fine).

Intorcându-mă acum la o altă latură a vieții noastre ca funcționari și anume la situația noastră materială, mărturisesc sincer, că simt o tremurare în vârful condeiului, cu care scriu acestea, pătruns fiind de greutatea dilemei, în care am ajuns. Să vorbești azi de năcazurile materiale ale unor oameni inofenzivi, cari, în lipsa oricărei organizații proprii, n'au nici o putere în mână, de-a forță împrejurările în favorul lor, mi se pare aproape inutil. Azi când friguri de îmbogățire la minut băntuie lumea, când săraci de ieri sunt milionari și rentieri, cine să te audă și să creadă, că tu, biet funcționar de bancă român, care te-ai așezat din nou la masa ta de scris, ca să mai achiți și ultimele resturi ale escontului înfloritor de odinioară, cine să te creadă că tu tot mai ai

încă griji materiale pentru tine și ai tăi? În circulația aceasta șgomotoasă și necontrolată de bani ni s'ar putea arunca mai târziu — ertemi-se o glumă la o chestie așa de serioasă — «de ce nu v'ați luat și voi până a fost de unde». Iar dilema, de care vorbiam este, că a'ți spune păsurile acelora, dela cari ar fi cu drept să aștepți ameliorare, aceasta ar însemna a te condamna să ascuți însuși plângerile de năcaz și mizerie ale respectivilor. Căci fiecare membru în direcțiunea băncii, conștiiu de sine și îngrijat, cum trebuie să fie, de viitorul aceleia, îți va răspunde cu o sumă de întrebări de felul acesta: «Dar de unde să Vă dăm? Nu vedeți că ne-a scăzut escontul și toate afacerile s'au redus și avem atâtea milioane sau sute de mii bani disponibili, cu cari nu avem ce lucra». Și noi vedem că într'adevăr așa este și tăcem deocamdată, sau cel puțin am tăcut până acum, deși bine știm, că nu noi funcționarii purtăm vina, că băncile stau azi în nelucrare.

Dar am amintit aceste lucruri numai ca să se știe, că trebuie să se vorbească azi aici și să se ia măsuri speciale pentru ameliorarea și îndreptarea situației morale și materiale a funcționarilor noștri, create în urma războiului mondial. Și acum să vedem cum se prezintă situația noastră materială în general fără considerare la stările excepționale de războiu și la urmările acestora.

Vorbind de aceasta anticipez, că voi căuta cât se poate, ca să nu intru nici aici în detalii prea multe, ci pe de o parte să fixez numai principiile conducătoare în cele materiale și pe de altă parte să scot la iveală lipsurile și defectele în situația noastră materială de azi.

În principiu orice muncitor calificat pentru o carieră oare-care, poate în mod prea natural pretinde, ca, făcându-și slujba conștient, să-și capete și răsplata muncii sale într'o astfel de măsură ca din aceea să poată trăi cinstit, conform poziției sale sociale. Aceasta cât privește traiul de toate zilele, iar pentru caz de bătrânețe sau incapacitate de muncă să-și poată asigura iarăși o rentă corăspunzătoare. Deasemenea poate, și e în drept să pretindă, orice muncitor ca condițiile de muncă timpul și felul muncii să fie stabilite în mod uman și după înțelegerea avută între ambele părți. În fine este tot așa de natural ca între muncitorii de orice categorie și între patronii resp. autoritățile, cari îi înlocuesc pe aceștia, să existe în toate împrejurările respectul cuvenit.

Răsplata muncii la întreprinderile economice trebuie să fie, pe lângă considerațiile de mai sus, în proporția venitelor întreprinderii respective, ținându-se seamă și de calitatea muncii, de cunoștințele, ce aceasta reclamă precum și de timpul de muncă, pericolele împreunate cu aceasta, responsabilitatea ș. a.

Indecând după aceste principii situația materială a funcționarilor de bancă români, vom putea, cred, cu ușurință constata, că suntem durere foarte departe de ele.

Băncile noastre cele mai multe au fost înființate cu capitale mici și — și să o recunoască și cei vizaji — nu totdeauna din trebuințe economice justificate. Din multe ambiții deșerte, neînțelegeri locale între frunțași, din considerații confesionale etc. s'au născut multe băncuțe de ale noastre, sporind și înăsprind adeseori certurile intelectualilor și datorile nevoiașilor. Intre astfel de împrejurări evident, că asemenea întreprinderi n'au putut fi la înălțime nici în ce privește organizația lor internă și prin urmare nici relațiile dintre ele și funcționarii lor, n'au putut fi bazate pe principiile de mai sus. Timpul de lucru stabilit — excepția câtorva bănci mai mari — după ochii directorului și ai funcționarilor dela 2 zile de târg până la 40 de oare pe săptămână. Concediile tot așa de neregulate și ad personam croite. Plățile dela o până la K 12,000 — și venite laterale (vorbind de timpurile dinaintea războiului). Nici un sistem nicăirea decât doar în aceea, ca salariile funcționarilor profesioniști mai mărunți să fie cât mai mici. Până și în decursul războiului se puteau ceti concursuri pentru posturi de contabili sau chiar de «primi-contabili» pe lângă salar de K 1500 — cu an de probă și condiții speciale, ca: cunoștința de trei limbi, capacitate de-a încheia bilanț etc. Caracteristic la salarizarea n. de până acum a fost: ca începători fără salare sau cu salare absolut ridicole deci de foarte tineri siliți sau a trăi retrași și în mizerie, sau a face datorii. Iar de ales nu aveam prea mult a alege. Unui procent cu totul disparent dintre noi i-a fost dat să ajungă la o situație materială independentă după zeci de ani de muncă istovitoare, dar și atunci nu din roadele acesteia.

Mai avem încă și acum obiceiul de-adreptul rușinos de-a angaja practicanți nesalarizați și practicanți, dela cari se cere serviciu de probă câte 3—4 ani. Tot aici amintesc, că avansarea în rang și salar a funcționarilor definitivii numai la câteva dintre bănci e normată și acolo în mod îndoielnic și condiționată de-o sumă de împrejurări, în urma cărora norma devine aproape iluzorie.

La cele mai multe bănci nu există nici o sistematizare de salare nici regulamente de serviciu, iar cele cari sunt și pe unde sunt, acelea conțin de regulă dispoziții reacționare și necorespunzătoare nici cerințelor timpului nici intereselor și prestigiului funcționarilor. Că acestea nu sunt vorbe goale afirmațiuni luate din vânt, la acestea sunt convins, că fiecare dintre noi poate da o dovadă, din cazul propriu.

În fine încă o chestiune de cea mai mare importanță aici. E vorba despre asigurarea funcționarilor pentru cazuri de infirmitate și bătrânețe: *dreptul de penzie*. Cu multă durere trebuie să constatăm și aici neglijare aproape pe întreaga linie — onoare celor câtorva, foarte puține excepțiuni. — Băncile noastre n'au fonduri de pensii corespunzătoare și unde s'au creat atari fonduri, acestea formează de regulă proprietatea institutului, deci sunt supuse fluc-

tuățiunii afacerilor băncii respective. Iată deci o stare cât se poate de deplorabilă cea de până acum a funcționarilor de bancă români: aserviți băncilor și la discreția acestora în cele materiale, fără nici o garanție, că în caz de infirmitate nu vor ajunge pe pe stradă și în caz de moarte familiile lor nu vor fi peritoare de foame. În schimb ni se cere muncă intensivă și față senină. Nu vreau să prezint lucrurile mai tragic decât cum sunt, nici să mă perd în exagerări fără rost, căci nu vreau să vin la fine cu rugare de ajutor dela nimeni, căci ajutorul numai în noi înșine îl vom găsi.

Să ne unim și astfel în bună înțelegere, de se poate, cu băncile și autoritățile noastre competente sau, în caz de lipsă, cu orice mijloace cinstite și demne, să ne eluțăm singuri situația morală și materială, ce ne compete.

Uniunea funcționarilor de bancă români, a cărei bază o vom pune azi, e chemată să execute acest program.

Statul lui Bellamy.

— De Gavril Todica —

Eduard Bellamy, născut pe la 1850 în Chicopea Falls (Mass.), a studiat dreptul la universități americane și germane. În 1876 întorcându-se în patrie s'a dedicat beletristicii. Primele narațiuni nu avură mare succes. În 1888 publică *Looking Backward* sau *Reprivity din anul 2000 asupra anului 1887*, producând efect neașteptat în toată lumea. Învățând din experiență, că studii seci sunt obositoare, autorul și-a înbrăcat ideile în forma unui roman. Succesul fu enorm. În câțiva ani s'au desfăcut peste 300,000 exemplare din edițiile americane și 21 ediții în Anglia. Traduceri peste traduceri se succedară în toate limbile culte.

În reprivity sa, Bellamy ne schițează viața socială și organizația statelor Uniunii nordamericane în anul 2000, exercitând o impresie așa de profundă asupra unor politicieni și cugetători, încât în America s'a format un partid (clubul naționalist), exclusiv în scopul de a realiza visul social al lui Bellamy. O literatură întreagă s'a dezvoltat în legătură cu aceste idei. Scrieri pro și contra elogii și parodii au răsărit din toate părțile, dovedind extraordinara fecunditate a inspirației din *Reprivity*.

Bellamy a răposat în 1898 întemeindu-și celebritatea mondială prin aceasta scriere intopistă, cuprinsul căreia îl redau cât se poate de fidel pentru cetitorii acestei reviste.

Eroul principal este Iulian West, care în etate de 30 ani, cade în somn magnetic și din 1887 nu se trezește până în anul 2000, când e adus la conștiință de doctorul Leete fiind primit cu toată afabilitatea de familia acestuia care-l introduce în viața

socială miraculoasă a secolului XXI. Dar să urmărim expunerile lui West.

CAPITOLUL I.

Mam născut, zice West, în Boston, la 1857. În 1887 eram de 30 ani, cum sunt și acuma (în anul 2000, după trezirea din somnul magnetic). Am trăit în lux. Mam interesat de toate plăcerile și confortul vieții. Mijloacele acestui traiu le-am primit dela alții, fără să fac cuiva ceva contraserviciu echivalent acestor dărui. În mod analog au trăit bunicii și părinții mei. Așteptam ca și urmașii mei, dacă ar fi fost să am, să trăiască în condiții identice: fără griji, fără supărări de greul vieții.

Cetitorul va întreba, cum puteam trăi fără să prestau lumii ceva serviciu? De ce să susțin lumea în trândăvie pe cineva, care e capabil de lucru? Răspunsul era, că un străbun al meu acumulasă o sumă de bani, din care aveau să-i trăiască urmașii. Suma nu era mare la început. Ea crescuse după ce a întreținut în trândăvie trei generații. Iscușința aceasta de a întrebuința fără să uzezi, a te încălzi fără foc și a arunca povara traiului tău pe umerii altuia înseamnă a trăi din interesele capitalului tău. Ne-ar aduce prea departe explicarea cum se putea acest lucru în ordinea socială veche? Voiu observa numai, că interesele unui capital erau un fel de dare permanentă, ce o încassa posesorul de bani din produsul lucrătorilor industriali. Nu putem presupune, ca o instituție așa de nefirească și absurdă, după concepțiile noastre moderne, nu a fost criticată de străbunii noștri. Din contră. Din timpurile cele mai vechi, scopul legislatorilor și profesilor a fost să șteargă, ori cel puțin să reducă măsura dobândelor. Dar toate încercările au rămas zădarnice, cât timp vechea organizație socială a rămas în picioare. Pe la finea secolului nouăsprezece guvernele au încercat de a mai regula afacerea aceasta.

Societatea omenească din acele zile se poate asemăna cu un vehicul enorm, aranjat cu multe locuri de șezut în lăuntru și pe coperiș. La vehicul e prinsă o mulțime de oameni, cari au să-l tragă pe tot felul de drumuri cât bune, cât rele, cât netede cât pe povârnișuri. Birjarul e foamea, care nu dă răgaz celor înhămați. Locurile din birje și de pe coperiș sunt plăcute, aerisite și sorite și foarte râvnite de oameni, a căror țintă e să apuce un loc de acesta și să-l transmită urmașilor săi. După regulamentul birjei, fiecare pasager își putea ceda locul cui îi place, dar se putea ivi și accidente, când locul se putea perde de tot. Căci deși locurile erau foarte comode, totuși erau foarte nesigure. Trecând vehiculul peste povârnișuri, la multe scuturători sbură în lături câte-un pasageriu, căzând jos, frângându-și gâtul ori fiind înhămat numai de cât și el la tragearea carului. Se socotea deci totdeauna ca o mare nenorocire pierderea locului și groaza unui astfel de accident întuneca sufletul pasagerilor.

Dar cugetau oare numai la ei înșiși acești călători în lumea mare? Nu simțiau nici o durere pentru semenii lor, înhămați înaintea carului? Ba da. Manifestau milă și față de ei, mai ales când ajungeau pe coaste de dealuri și în văi prăpăstioase. Atunci pasagerii odihniți mângăiau pe amărății și trudiții de înhămați cu răsplată cuvenită în lumea cealaltă pentru suferințele lor din lumea aceasta. Alți călători întindeau câte-o bucată de pâine cutărui înhămat, care le venia mai simpatic. Alții, în fine, dădeau alifii și legături celor răniți la picioare. Dar toate aceste milostenii nu proveniau în întregime din simpatia față de cei înhămați, ci emanau în bună parte din teama de a nu fi răsturnat tot carul cu toți pasagerii.

Priveștiștea și opintirea această bizară se explică prin tâmpenia oamenilor dela car și din car, cari nu vedeau altă posibilitate de înaintare, decât în felul cum o făceau nu credeau să existe vehicule mai perfecte, nici drumuri mai bune, nici divisiune mai rațională a muncii, fiind convinși, că cei din car erau din aluat mai bun decât cei înhămați.

În 1887 ajunsei la al treizecilea an de etate și eram fidanțat cu d-șoara Edith Bartlet, din o familie avută.

Cununia noastră trebuia să o celebrăm îndată ce ne era gata casa. Când am început edificarea acesteia, credeam că se va termina în iarna anului 1886. Dar și primăvara anului următor o află neisprăvită din cauza multelor greve ale zidarilor, dulgherilor, văpsitorilor și a celorlalți profesioniști angajați la lucrul casei. Nu-mi pot aduce aminte despre cauzele acestor greve, cari deveniseră atât de frecvente, încât părea ceva extraordinar, dacă vr'o clasă de muncitori își exersa meseria câteva luni fără întrerupere.

Aceste perturbații industriale constituiră prima fasă a mării mișcări, care s'a terminat cu introducerea noului sistem economic, în toate consecințele sale sociale. Sub raport industrial, țara ajunsese în situație precară. Raportul dintre uvrieri și patroni eră nefiresc. Clasele uvriere se pomeniră dintr'odată adânc nemulțumite cu starea lor, dar totodată convinse, că situația lor s-ar putea ameliora, dacă ar ști cum să înceapă reforma. Din toate părțile s-au reclamat unanim salar mai mare, timp mai scurt de lucru, locuințe mai igienice, educație mai bună și o parte din comoditățile vieții: pretenții ce păreau imposibile de împlinit.

Cu privire la finea atâtor tulburări uvriere păreriile oamenilor din clasa mea erau diferite, conform temperamentului individual. Sangvinicul afirmă că nu există atâtea bunuri în lume, încât să poți mulțămi pe muncitori și că muncitorii nu se revoltă atât contra capitaliștilor, cât mai mult contra legăturii de fer a necesității, ce cuprinde pe oameni. Alții, mai puțin sangvinici, admiteau că speranțele uvrierilor nu se pot realiza din motive firești până nu se va amestecă toată societatea. Unii profetiau o

revoluție radicală a tuturor stărilor sociale. Omenirea — ziceau ei — a ajuns la treapta cea mai înaltă de civilizație, de unde e gata să se arunce peste cap în chaos.

Socialismul și ordinea economică-socială actuală.

— De Ioan Iosif, profesor de economie politică și de drept. —

(Urmare din Nr. 6).

Cam în felul acesta rezonează Carl Marx în ceea ce privește formarea capitalului, care este o urmare a ordinei economice-sociale de azi, și care ordine — zic socialiștii — este cea mai crasă contradicție cu principiile de justeță și de echitate. Constatările lui sunt de natură generală și orice mijloc închipuit de a lupta contra acestei ordine trebuie îmbrățișat și utilizat de toată classa muncitoare din lume, de unde cum am amintit s'a născut *socialismul democratic internațional*, al cărui formulă este: *lupta de classă și înțelegerea internațională a muncitorilor*. Marxiștii întru ajungerea unui socialism democratic internațional, întru schimbarea stării insuportabile a clasei proletare, singurul remediu îl află în *răsturnarea ordinii economice de azi*. Aceasta însă numai prin acapararea puterii politice este posibilă. Deci agitația are de scop imediat răsturnarea celor dela guvern și înlocuirea lor cu socialiști. După aceea ar urma imediat *socializarea mijloacelor de producție, de circulație, de schimb și de credit*, rămânând în proprietate privată numai obiectele de usagiu și de consumație. Această ordine economică, prin care afară de obiectele din urmă toate bunurile și drepturile materiale și imateriale sunt scoase din proprietatea privată, ca să treacă în proprietatea colectivității este cunoscută sub numirea de *sistemul socialist colectivistic*, mai pe scurt acesta ar fi *colectivismul*. Abolițiunea aproape totală a proprietății private, pentru socializare generală a bunurilor amintite, acesta este colectivismul marxist. Deosebirea între colectivism și comunism privit în partea lui serioasă, după cum vedem nu este mare.

O buleversare a ordinei economice-sociale actuale în sensul marxist s'a petrecut azi sub ochii noștri în Rusia, unde Trotzky, Lenin, Joffe, etc. etc. au decretat pur și simplu comunismul și colectivismul aproape fantastic al socialiștilor comuniști și colectivști. Exemplul de azi al Rusiei ne arată într'un mod de tot evident, că ar fi extrem de temerar a susține că executarea principiilor socialiste ar fi realizabile; de altă parte însă — după părerea noastră — tot așa ar fi riscată o astfel de afirmațiune, prin care s'ar susține în mod apodictic, că socializarea a unor mijloace de producție sau de circulație, nu ar fi posibilă. Exemple afirmative avem nenumărate în uzinele comunale de tot felul, cari unele prosperează foarte bine. O doctrină socialistă, care se ocupă cu

punerea în proprietatea colectivității comunale a unor rami de producție este cunoscută sub numirea de *socialism municipal*.

Carl Marx întru susținerea și propagarea ideilor sale socialiste, s'a avântat la multe prognosticuri. Intre altele la 1863 în discursul său ținut cu ocaziunea inaugurării «*Asociațiunii internaționale a muncitorilor*» după ce a observat că concentrarea marelui proprietăți fonciare s'a augmentat cu 11% din 1851 până la 1861 conchide, că dacă reuniunea întregii proprietăți fonciare în mâinile unui număr mic de proprietari ar progresa în proporțiunea aceasta, atunci chestiunea agrară cu siguranță ar fi simplificată. Kautsky însă, discipulul fidel și succesorul lui Marx, a trebuit însuși să constate că prognosticul lui Marx nu s'a realizat și nu sunt șanse de a se realiza nici în ce privește concentrarea exploatării acesteia.

Dar nici în ceea ce privește concentrarea industrială susținute și prevăzute de socialiști nu s'a realizat și nu se va realiza.

De altcum și Werner Lombart, profesorul dela universitatea din Berlin, susține că este admisibilă teoria marxistă a evoluțiunii, care presupune că creșterea și concentrarea exploatațiunii și proletizării masselor este clară și realizabilă pentru ceea ce privește evoluțiunea industrială. Ca și socialiștii așa și ilustrul profesor din Berlin, autorul operei «*Das moderne Kapitalismus*» se înșală în aserțiunea sa, căci nici în privința industrială nu se poate vorbi de o concentrare în stil așa de mare și de general, deoarece alături de industria mare putem vedea noi înșine că foarte bine prosperează și mica industrie, ba ce e mai mult în unele ramuri ale industriei, cea mică se desvoaltă în detrimentul celei mari.

Să facem abstracție dela aceste mici observări și să constatăm faptul, că, socialismul prezentat de Marxiști și de succesorii săi este chintesența a tot ce s'a putut concretiza în socialismul științific și ca atare și astăzi ocupă un loc de frunte în formarea și evoluarea doctrinelor socialiste. Marxismul a avut un efect extraordinar asupra literaturii și propagandei socialiste, căci tezele și principiile lui au fost și sunt prezentate și susținute în multe privințe cu fervență foarte mare în forța de convingere. Marxismul atrăgând prin bogăția de concepții — foarte multe susținute prin sofismul cel mai iscusit — pe mulți oameni serioși și de erudiție economică-socială, a devenit forma cea mai discutată și mai susceptibilă de edificări ulterioare în domeniul socialismului și în general în studiile și preocupările referitoare la rezolvarea problemelor economice-sociale. Cea mai mare influență asupra socialismului a avut Marx al cărui tablou ca un Christ nu lipsește din nici o casă de conveniri și șezători socialiste.

Am inzistat asupra curentului Marxist mai mult și cred că nu fără motiv. Faptul acesta credem că este deplin justificat prin cele expuse până aici despre C. Marx.

Alături de Marx, merită o menționare încă și *Lassale* autorul legii de cioae (cunoscută și sub numirea legii de fer) a plății muncitorilor, în care vrea să spună, că existența muncitorilor, în urma surescendenței continue de brațe muncitoare, nu se va putea ridica nici când deasupra unui anumit nivel. Din cauza concurenței, ce se face de această surescendență nivelul de viață al muncitorilor este condamnat la o stabilitate păgubitoare. Plata lucrătorului este expusă la o stabilitate și la o proporțiune de fer; și astfel de o ameliorare a soartei proleților nu se poate vorbi.

Lassale nu are nici originalitate în ideile sale, totul a împrumutat din Manifestul comunist al lui *Carl Marx* și amicul său *Engels*, în ce privește teoria despre capital și despre evoluțiunea economică. Spre deosebire de *Carl Marx*, care a fost internaționalist, *Lassale* a fost naționalist în sensul lui *Bismark*.

Un product al gândirii sincere sau nesincere al spiritului reformist în sens socialist este a se considera și *socialismul de stat german*, care în măsură mare să apropie de curentul cunoscut sub numirea de *politică socială*, care pe lângă susținerea nealterată a ordinii economice-sociale actuale cu toate instituțiunile ei țintește ameliorarea clasei proletare și a clasei medii mai rău situată. Socialismul de stat german, al cărui fundator este *Rodbertus*, este de părerea că chestiunile economice și sociale sunt de natură administrativă și că toate acestea trebuiesc îmbrățișate de stat, care prin forurile și prin exponenții săi administrativi este singur chemat și în stare a le rezolvi. Acest socialism este foarte dezvoltat în Germania, unde el este susținut la toate universitățile germane și unde paralel cu studiile economice și de drept administrativ se vorbește foarte des de rezolvirea chestiunilor sociale în sensul arătat. Fără îndoială, marxismul și socialismul extremist încă își au reprezentanții lor, cari adeseori tulbură și au tulburat și în decursul războiului, apa conservatorilor și a militarilor orbiți. Să ne aducem aminte numai de *Scheidenman*, de *Ledebour*, de *Liebkecht* etc.

În Anglia, adecuat circumstanțelor speciale de acolo avem *socialismul agrar*. Dacă ne gândim că în Anglia și astăzi sunt latifundii grozav de extinse și că acolo încă și azi este în vigoare dreptul de ereditate din lumea feudalismului, conform, căruia pentruca să se asigure indivizibilitatea latifundiilor familiare, un singur descendent, cel mai în etate — are dreptul de moștenire al proprietății fonciare familiare, atunci nu trebuie să ne prindă mirare de loc Socialiștii agrari englezi, este evident că cer abolițiunea acestei forme rigide a proprietății fonciare și dacă prevederea engleză și la tot cazul simțul practic unit în măsură mare cu simțul de echitate, nu ar face ca agricultorii englezi, poporul rural englez, printr'un sistem de arândare perpetuă, numit *amfitioză*, să fie asigurați de grija traiului pentru generațiile actuale și viitoare și dacă acestea ar fi vexați

în traiul lor cu tot feluri de conturbațiuni și dacă ar fi expuși la exploatare neomenestă din partea proprietarilor, direct sau indirect, cum a fost cazul în România, atunci cu siguranță, că fără amânare ar izbucni revoltele agrare așa cum s'a petrecut cazul, cu România în 1907. Reprezentanții cei mai fervenți și cei mai cu autoritate ai socialismului agrar englez, sunt *Th Spence*, *Carlyle Ruskin* ș. a. (Va urma).

CRONICĂ.

Subscrieți la împrumutul de stat (al Ardealului), până ce nu este prea târziu. Acum când subscripțiunea la împrumutul unirii s'a încheiat, ni se impune datorința îndoită de-a îndemna băncile noastre și pe toți cei cari pot, să își arate pe de-o parte puterea de viață, pe de altă parte înțelegerea intereselor proprii, subscriind cât mai mult la împrumutul Ardealului. Am mai afirmat-o și o repetăm, că nu jertfă este aceasta din partea cetățenilor, ci o afacere financiară cuminte și în acelaș timp prinosul de recunoștință eliberării noastre din robia de veacuri. Prin acest împrumut se vor pune temelile viitorului stat român întregit și deci fiecare dintre noi să ne simțim onorați, că ne-a fost dat să contribuim și noi, cu cât mai mult putem, la această operă mare.

Consiliul nostru Dirigent, probabil în urma comunicației defectuoase și greoaie a poștei, n'a prea făcut propagandă pentru acest împrumut. Băncile noastre au primit neregulat și târziu prospectele și tipăriturile necesare, dar acest lucru să nu ne împedece de-a înțelege, că la lucruri bune nu trebuie îndemn mult, ci minte bună.

Ca mâne se poate întâmpla să se închidă subscrierea și la împrumutul Ardealului și apoi va urma probabil răfuiala definitivă cu coroanele ungurești. Să luăm seama, ca să nu ne pară rău, că nu ne-am putut despărți de coroana austro-ungară și să ne facem datorința. *Indemnați poporul să se scuture de coroanele ungurești, vârsându-le la împrumutul de stat al Ardealului.*

Aviz în chestia declarațiunilor de despăgubire. Consiliul Dirigent român, resortul finanțelor publică în *Gazeta Oficială* Nr. 17 dela 15 Mart. c., la chestia despăgubirilor de războiu următoarele:

«Terminul pentru înaintarea declarațiunilor de despăgubire, stabilit în sensul ordonanței Nr. 939 din 6/19 Februar a. c. art. 4 la 30 de zile dela publicarea ei în *Gazeta oficială* deci până la 11/24 Martie a. c. se prelungește până la 11/24 Mai a. c.

Pentru desfășurarea cât mai netedă a cauzelor, se atrage atențiunea tuturor petenților asupra punctelor stipulate în ordonanța citată, în special asupra dispozițiunilor din art. 5 ale acelei ordonanțe. Decarațiunile se vor înainta la comisiunile locale».

Notăm, ca art. 5 al ordonanței Nr. 939/919 amintit în comunicatul de mai sus sună:

Păgubitul va avea a face evaluarea după următoarele norme:

a) pentru mărfurile și obiectele supuse consemnațiunii, evaluarea lor se va face după prețul maximal în momentul, când a fost cauzată paguba;

b) pentru mobilier, clădiri, instalațiuni mașini, materiale industriale etc. și altele de felul acestora, după prețul lor cu 1 Ianuar 1919.

În motivațiunea (memoriul) declarațiunii se va indica însă și prețul precum și timpul cumpărării.

c) În caz de deteriorare a obiectului, se va indica drept pagubă cheltuiala de reparare. Paguba va fi socotită în coroane. În memoriu se vor cuprinde pe scurt împrejurările, felul cum și persoana sau autoritatea, prin care s'a cauzat paguba. Tot în declarațiune și în memoriu se va arăta, dacă pagubele au fost constatate de vre-o autoritate civilă sau militară, administrativă sau judecătorească, când anume și unde se găesc aceste acte. În deosebi trebuie accentuat, că paguba a fost anunțată la consiliile de despăgubire austro-ungare, când și cu rezultată?

De competența resortului de comunicație. se țin lucrările pentru utilizarea și apărarea contra stricăciunilor apei, concesionarea drepturilor hydraulice precum și oficiile serviciilor de apă. (Kultur — folyamernőkségek).

Alianța economică cu Germania. Cetitorii revistei noastre își vor reaminti, de sigur, articolii luminoși publicați de noi în toamna anului trecut sub titlul de mai sus și reproduși apoi și în broșură separată ca Nr. 19 din «Biblioteca Bancilor Române». Expunerile clare ale autorului, dl *Traian F. Jarca*, au avut atunci un viu resunet între cetitorii dela noi și acum când broșurica a putut pătrunde și la frații noștri din România veche ele au aflat și acolo cea mai caldă și năgulitoare apreciere. Astfel cunoscutul economist, dl, Dr. Ioan Răducanu din București, în Nr. 4 din a. c. a revistei sale «Independența economică» scrie următoarele:

Amintim apariția acestei broșuri, — Nr. 19 din Biblioteca bancilor române de peste Carpați, — venită la timp ca un răspuns hotărât împotriva tendințelor de acapărare sub scutul «Europei centrale».

Broșura a apărut curând, după încheierea păcii din București, adevărat în vremea când spiritele docile și servile ale unora de aici, dela noi, așteptau mântuirea dela o alianță economică cu puterile centrale. Și pe când într-o revistă economică lunară de pe malul Dâmboviței, un academian român își exprima convingerea, că e în folosul nostru, o apropiere economică de puterile centrale, — un ardelean, d-nul Traian I Jarca, înarmat cu argumente izvorâte din interesele superioare ale neamului, denunța acea proiectată apropiere economică, ca cea mai mare primejdie pentru gospodăria românească.

Felul și soliditatea expunerii dovedesc, că autorul e un cunoscător de seamă a problemei discutate și că nu pierde din vedere niciodată interesul neamului nostru.

Pentru românii din Ardeal, alianța economică între Austro-Ungaria și Germania ar aduce cu ea, — o subjungere dureroasă.

E un îndoit merit al autorului: că vede realitatea și are curajul să o spună, — lucruri rari la micii economiști de dincoace, care nici nu văd realitatea în totdeauna, — și nici au curajul să o expue, neincătușați de considerațiuni mărunte.

Broșura merită să fie cunoscută în straturi cât mai largi.

Pregătire de telegrafiști și telefoniști. Direcțiunea generală a poștelor telegrafelor și telefoanelor va deschide școli profesionale de telegraf telefon și poștă în Brașov Cluj ori Sibiiu. Doritorii de-a intra în aceste școale (cu preferință bărbați) să-și înainteze cererile direcțiunii regionale a poștelor telegrafelor și telefoanelor din Cluj până la 25 Mart. a. c. Elevii vor primi pe durata școlii câte un ajutor lunar de lei 345. Se cere să cunoască limba română, să aibă etate dela 18—23 de ani și să fi absolvat cel puțin 4 clase secundare, gimnaziale reale, sau civile, absolvenții cursului sunt obligați să servească statului cel puțin 6 ani.

Revista Inginerilor Români. Sub titlul acesta a început să apară în Sibiiu o revistă specială a tehnicilor români, dela noi, constituiți, precum am anunțat la timpul său, în «Uniunea Tehnicilor Români». Revista este organul acestei Uniuni și apare de două ori pe lună. Numărul prim cuprinde o amănunțită dare de seamă asupra congresului inginerilor și specialiștilor tehnici români, ținut la 16 și 17 Dec. 1918 și toate vorbirile rostite și hotărârile luate în acest congres.

Salutăm cu bucurie pe noul confrate, chemat a umplea un gol de mult simțit în publicistica noastră de specialitate, și-l recomandăm sprijinului publicului nostru. Abonamentul costă K 30 pe an.

„SĂTMĂREANA“

instituit de credit și economii, societate pe acții în Seini.

Aviz.

Aducem la cunoștința deponenților noștri, că cu începere din 15 Februarie a. c. reducem, cu 1% interesele la toate depunerile spre fructificare aflătoare la institutul nostru.

Darea de interese o plătește și mai departe institutul.

Seini, la 2 Februarie 1919.

„ECONOMIA”, cassă de împrumut și răstrare, societate pe acții în Cohalm.

CONVOACARE.

Domnii acționari ai Cassei de împrumut și păstrare «ECONOMIA», societate pe acții, sunt invitați prin aceasta, în conformitate cu § 20 din statute la

a XVI-a adunare generală ordinară,

care se va ține în Cohalm, Sâmbătă, în 7 Aprilie st. n. 1919, la 2 ore p. m., în localul institutului cu următoarea

Ordine de zi:

1. Raportul direcțiunii și bilanțul anului de gestiune 1918.
2. Raportul comitetului de supraveghiere.
3. Distribuirea profitului net realizat.
4. Distribuirea sumei destinate pentru scopuri culturale.
5. Fixarea prețului marcelor de prezență pentru membri direcțiunii și ai comitetului de supraveghiere.
6. Alegerea a doi membri în direcțiune cu mandat pe 4 ani.
7. Urcarea capitalului social.

Domnii acționari, cari voesc a participa la această adunare generală, sunt rugați a depune, în sensul §-lui 22 din statute, acțiile și eventual plenipotențele cel mult până în 5 Aprilie 1919 la cassa societății. Acțiile se pot depune cel mult până la 3 Aprilie și la institutul de credit și economii «Albina» din Sibiu și filiala sa din Brașov.

Cohalm, 15 Martie 1919.

Direcțiunea.

Activa.		Contul Bilanț la 31 Decemvrie 1918.		Pasiva.	
		K	f		
Cassa		36,365	35	Capital de acțiuni	250,000—
Cambii	240,766	50		Fondul de rezervă	61,000—
Cambii cu acoperire hipotecară	192,702	—	433,468	Fondul de pensuni	17,691—
Imprumuturi hipotecare		86,522	—	Fondul cultural	153
Imprumuturi pe obligațiuni		70,501	—	Depuneri spre fructificare	881,164
Realități		37,000	—	Dividendă neridicată	6,417—
Efecte	238,065	—	254,629	Interese transitoare anticipate	2,186
Efectele fondului de pensuni	16,564	70		Profit curat	17,293
Bonuri la bănci		309,239	47		
Mobilier		150	—		
Debitori		4,454	81		
Interese transitoare restante		3,575	—		
		1,235,905	83		1,235,905

Debit.		Contul Profit și Perdere.		Credit.	
		K	f		
Interese de depuneri		26,828	66	Interese:	
Spese:				de escont	16,672
salare	8,800	—		de cred. camb. cu acop. hipot.	16,059
bani de cvartir	500	—		de împrumuturi hipotecare	8,692
spese de canc., încălzit, luminat etc.	2,803	41		de împrumuturi pe obligațiuni	4,452
marce de prezență	250	—		de Cont-Curent	8,138
porto	184	82	12,538	după efecte	5,889
Contribuțiune:					59,905
dare directă și aruncuri	2,086	92		Venite dela realități	508
10% dare după inter. de depun.	2,682	87	4,769	Proviziuni	1,017
Profit curat			17,293		
			61,430		61,430

Cohalm, la 31 Decemvrie 1918.

George Fuciu m. p., contabil.

DIRECȚIUNEA:

Dr. George Drimba m. p. Ioan Vătășan m. p. Ieronim Buzea m. p. Ioan Seracu m. p.
Zacheiu Borcoman m. p. Dionisie Bucur m. p. Ioan Dumitrescu m. p. Ioan Osrecean m. p.

Am revăzut conturile prezente și le-am aflat în ordine și consonanță cu registrele principale și auxiliare.

Cohalm, în 15 Martie 1919.

COMITETUL DE SUPRAVEGHIARE:

Dr. Virgil Mircea m. p. Ioan Blaga m. p. Constantin Pop m. p. Sofroniu Roșca m. p.
George Borcoman m. p. George Maican m. p.

„CUGIEREANA“, institut de credit și economii în Cugir.

CONVOACARE.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii «CUGIEREANA», sunt invitați la

a XVII-a adunare generală ordinară,

care se va ține în 22 Aprilie n. a. c., la 10 ore a. m., în localul institutului.

OBIECTELE:

1. Exmiterea unei comisii de 3 membri pentru constatarea membrilor prezenți și a plenipotențelor.
2. Raportul direcțiunii despre starea întreprinderii și rezultatul gestiunii anului 1918 precum și raportul comitetului de supraveghiere.
3. Deciziune asupra contului anual, pe baza raportului comitetului de supraveghiere, darea absoluturului și deciziunea asupra împărțirii profitului curat.
4. Alegerea alor 4 membri în direcțiune pe un period de 3 ani.
5. Alegerea comitetului de supraveghiere.
6. Exmiterea a 2 membri pentru verificarea procesului verbal.

În lipsa membrilor receruți, adunarea, în sensul §-ului 14, se va ține în 27 Aprilie n. a. c. la locul și timpul indicat. Numai acei acționari pot participa la adunare în persoană sau prin plenipotențiați, cari sunt induși în cartea acțiilor mai înainte cu 6 luni ca proprietari de acții. Acțiunile sunt a se depune la cassa institutului până la 19 resp. 26 Aprilie a. c. Cugir, la 9 Februarie 1919.

Constandin Olariu m. p., președinte.

Activa.		Contul Bilanț la 31 Decemvrie 1918.		Pasiva.	
	K f			K f	
Cassa în numărar	31,995.51	Capital social 1000 acții à 100 cor.	100,000.—		
Cambii escontate	119,106.—	Fond de rezervă	63,623.60		
Cambii cu acoperire ipotecară	26,269.—	Fond special de rezervă	10,121.22		
Imprumuturi pe obligațiuni	4,351.90	Fond de clădire	7,087.20		
La alte bănci	262,648.—	Fond de pensiuni	2,685.75		
Efecte	70,435.—	Fond cultural	3,025.30		
Acți	3,970.—	Depuneri spre fructificare	316,129.20		
Debitori	862.84	Interese anticipate	5,500.—		
Mobiliar	230.—	Creditori	3,746.31		
		Profit curat	7,949.67		
	519,868.25				519,868.25

Debit.		Contul Profit și Perdere.		Credit.	
	K f			K f	
Interese de depuneri	9,839.70	Interese escont	14,563.40		
Salare și adaus de scumpete	5,437.—	Interese camb. cu acop. ipot.	3,272.18		
Chirie	400.—	Interese ipotecare	12.—		
Spese diverse	1,094.91	Interese efecte	2,900.—		
Contribuțiune	2,810.45	Interese depun. proprii	7,000.30		
Contrib. 10% inter. dep.	983.97	Provizțiuni	404.82		
Amort. mobiliar	30.—	Chirie	393.—		
Profit curat	7,949.67				
	28,545.70				28,545.70

Cugir, la 31 Decemvrie 1918.

George Băluțiu m. p., contabil.

DIRECȚIUNEA:

C. Olariu m. p., președinte. I. Dreghiciu m. p. I. Băluțiu m. p. George Muntean m. p. I. Lupuțiu m. p.
N. Olariu m. p. Av. Oltean m. p. I. Herlea I. N. m. p. I. Ștefănescu m. p. George Berian m. p.

Subsemnatul comitet de supraveghiere am examinat contul prezent și l'am aflat în deplină regulă și în consonanță cu registrele institutului.

Cugir, la 13 Martie 1919.

COMITETUL DE SUPRAVEGHIARE:

Romul Crișan m. p., președinte.

Simeon Oltean m. p.

Mihail Găzdac m. p.

„SOMEȘANA“, institut de credit și econ., soc. pe acții în Dej.

Raportul direcțiunii.

Onorată adunare generală!

Cu 31 Decembrie 1918 am încheiat anul XXIX al activității institutului nostru.

Operațiunile de bancă în urma războiului mondial stagnează și acuma. Debitorii replătesc, iar împrumuturi noi se fac puține. S'au ajuns la câteva încassări și din pretensiunile dubioase.

Ordinul guvernului maghiar care restrânge vânzarea și cumpărarea de imobile, asemenea a contribuit în mare parte la stagnarea operațiunilor de bancă.

În urma abundenței de numerar s'a cumpărat scrisuri fonciare dela bănci sigure în valoare nominală de 530,000 cor. bilete de casă erariali în valoare de 400,000 cor. precum și acții dela diferite bănci, prin cari cumpărări s'a urcat contul efectelor la suma considerabilă arătată în bilanț.

Cu finea anului 1918 au expirat mandate de membri în direcțiune a domnilor Ioan Georgiu și Dr. Clemente Barbul. Deci veți avea să alegeți doi membri pe un period de patru ani (1919—1922).

Bilanțul este real. Profitul curat de Cor. 27,705.38 în împrejurările date e indestulitor. Pentru distribuirea acestui profit curat facem, în sensul §-lui 59 din statute, următoarea propunere:

1. Să se deie 6% acționarilor ca dividendă și supradividendă	24,000.—
2. Să se deie fondului de rezervă	1,240.—
3. Să se deie fondului de pensiuni	385.63
4. Să se deie ca tantiemă directorului executiv	308.20
5. Să se deie ca tant. funcționarilor	462.30
6. Să se deie pentru scopuri culturale și de binefacere	385.25
7. Să se deie fondului special de rezervă	924.—
Total: Cor.	27,705.38

Referitor la împărțirea sumei de Cor. 385.25 (punct 6) destinată pentru scopuri culturale și de binefacere, propunem, ca aceia să fie lăsată spre distribuire la dispunerea liberă a direcțiunii.

Primindu-se propunerile noastre din acest raport, dividendă anului 1918 se va fixa în 6% adică 12— coroane după acție.

Vă rugăm deci, ca ascultând și raportul comitetului de supraveghiere, să binevoiți:

a) a pertracta obiectele cuprinse în convocator;

b) a aproba conturile Bilanț, Profit și Perdere, încheiate cu ziua de 31 Decembrie 1918;

c) a primi propunerea ce o facem referitor la împărțirea profitului curat.

d) a da absolut direcțiunii și comitetului de supraveghiere de pe anul de gestiune 1918.

Dej, la 16 Martie 1919.

Direcțiunea.

Raportul comitetului de supraveghiere.

Onorată adunare generală!

Subsemnatul comitet de supraveghiere raportând On. ad. gen. despre demersul afacerilor, Vă relatăm, că în decursul anului de gestiune 1918, am revidiat cassa, documentele, precum și toate cărțile principale și auxiliare de contabilitate, pe cari le-am aflat în ordine exemplară.

Iar conturile Bilanț, Profit și Perdere, cari s'au încheiat cu finea anului, examinându-le special, am constatat, că sunt exacte și întru toate corespunzătoare atât legii comerciale precum și statutelor societății. Ne alăturăm la propunerile direcțiunii referitoare la împărțirea profitului curat și rugăm pe Onorata adunare generală ca:

a) să binevoiască a primi propunerile direcțiunii;

b) să aproabe Bilanțul de pe anul de gestiune 1918;

c) să deie absolut direcțiunii și comitetului de reviziune de pe anul 1918.

Dej, la 16 Martie 1919.

Comitetul de supraveghiere.

„SOMEȘANA“, institut de credit și econ., soc. pe acții în Dej.

CONVOCARE

Domnii acționari ai institutului de credit și economii «SOMEȘANA», societate pe acții în Dej, sunt invitați în sensul §-lui 16 din statute, la

a XXIX-a adunare generală ordinară,

care se va ține în 8 Aprilie n. 1919, la 11 ore a. m., în localitatea institutului.

OBIECTELE:

1. Constituirea adunării, denumirea prin președinte alor doi notari, doi verificatori și doi scrutinători.
2. Raportul direcțiunii și a comitetului de supraveghiere despre gestiunea anului 1918.
3. Aprobarea bilanțului și distribuirea profitului curat.
4. Decizie asupra absolvirii direcțiunii și a comitetului de supraveghiere dela responsabilitatea pentru gestiunea anului 1918.
5. Satorirea marcelor de prezență pentru membri din direcțiune și din comitetul de supraveghiere.
6. Alegerea în direcțiune alor doi membri pe un period de patru ani.

Dej, la 16 Martie 1919.

Direcțiunea.

Activa.		Contul Bilanț la 31 Decembrie 1918.		Pasiva.	
	K	f		K	f
Cassa în numărar	25,544	03	Capital societar	400,000	—
Cassa de păstrare postală	17,868	45	Fond de rezervă	267,590	—
Giro-Conto la Banca Austro-Ungară	12,336	91	Fond special de rezervă	7,283	—
Conturi-Curente și depuneri proprii	699,342	60	Fond de pensiune	89,780	—
Cambii escontate	313,522	—	Depuneri spre fructificare	2,734,033	62
Cambii cu acoperire ipotecară	412,828	—	Depozite	136,704	06
Imprumuturi ipotecare	711,251	—	Dividendă neridicată	3,356	—
Imprumuturi pe obligații cu caventați	4,228	—	Creditori	6,125	97
Imprumuturi pe lombard	37,618	—	Dare transitoare	3,805	37
Efecte	1,272,777	46	Interese anticipate pro 1919	12,000	—
Casele institutului și realități de vânzare	168,538	22	Profit curat	27,705	38
Spese procesuale resfiteabile	9,798	73			
Anticipații	1,730	—			
	3,687,383	40		3,687,383	40

Debit.		Contul Profit și Pierdere.		Credit.		
	K	f		K	f	
Interese:			Interese:			
după depuneri	73,114	07	dela cambii escontate	33,779	—	
după fonduri	15,762	01	dela imprumuturi ipotecare	55,700	36	
		88,876	08	dela imprum. pe obligații cu caventați	227	—
Spese:			dela imprumuturi pe lombard	812	54	
curente și porto postal	10,586	28	dela Conturi-Curente	11,873	02	
salare și bani de cvartir	27,779	78	dela efecte	34,488	50	
salariile direcțiunii și a comitetului				136,880	42	
de supraveghiere	3,950	—	Arândă și chirie		36,563	
marce de prezență	620	—	Proviziuni și taxe de întabulări		4,885	
		42,936	06	Abserieri incurse		1,172
Dare:						
erarială, comunală etc.	11,000	—				
după interesele depunerilor	7,311	41				
Scopuri culturale		1,672				
Profit curat		27,705				
		179,500			179,500	

Dej, la 31 Decembrie 1918.

Dr. T. Mihali m. p., director executiv.

Augustin Pîntea m. p., șef-contabil.

DIRECȚIUNEA:

Ioan Georgiu m. p., președinte.

Teodor Hermann m. p., vice-președinte.

Georgiu Gradovicu m. p.

Dr. Ioan Kerekeș m. p.

Mateiu Popu m. p.

Ilariu Boroș m. p.

Dr. Clemente Barbul m. p.

Am examinat conturile de mai sus, pe cari le-am aflat în ordine și exacte întru toate.

Dej, la 16 Martie n. 1919.

COMITETUL DE SUPRAVEGHIARE:

Dr. Gavril Tripon m. p.

Dr. Alexandru Popu m. p.

A. Candale m. p.

„Insoțirea de credit“, în Comăna-sup.

CONVOCARE.

Membrii «Insoțirii de credit» în Comăna-sup., să invite la

a X-a adunare generală ordinară,

care se va ține în Comăna-sup., în 22 Aprilie st. n. 1919, la ora 1 d. a., în edificiul școlii.

PROGRAM:

1. Deschiderea și constituirea adunării.
2. Raportul consiliului de administrare și al consiliului de control despre mersul afacerilor în anul 1918, și aprobarea bilanțului pe 1918.
3. Impărțirea profitului curat.
4. Alegerea a 2 membri în consiliul de administrare.
5. Alegerea a 4 membri în consiliul de control.
6. Eventuale propuneri.

Comăna-sup., în 12 Martie 1919.

Consiliul de administrare.

Activa.	Contul Bilanț la 31 Decemvrie 1918.		Pasiva.	
	K	f		
Cassa	15,936	50	Capital	7,460—
Escont	16,674	02	Fond de rezervă	7,602·03
Depuneri proprii	40,770	62	Depuneri	65,314·53
Efecte	7,787	17	Profit curat	1,546·29
Mobilier	126	—		
Anticipațiuni	48	54		
Mașini	50	—		
Amortizare	50	—		
Interese transitoare	580	—		
	<u>81,922·85</u>			<u>81,922·85</u>

Spese.	Contul Profit și Perderi.		Venite.	
	K	f		
Interese la depuneri	515	31	Interese dela escont	1,409—
Spese de administrare	211	18	Interese dela efecte	147·09
Porto	9	04	Interese dela depuneri	987·77
Remunerațiuni	200	—		
Dare	1	54		
Diverse	10	50		
Amortizări	50	—		
Profit curat	1,546	29		
	<u>2,543·80</u>			<u>2,543·86</u>

Comăna-sup., în 31 Decemvrie 1918.

DIRECȚIUNEA:

George Barescu m. p. George Comșa m. p. Rosalim Mija m. p. Iosif Frâncu m. p. Rosalim Frâncu m. p.

Subsemnatul comitet de supraveghiere am examinat conturile prezente și le-am aflat în ordine.

Comăna-sup., în 12 Martie 1918.

Iosif Ionescu m. p. George Mija m. p. Iacob Lascu m. p. Irimie Neamțu m. p.
Mihai Celemen m. p. Pavel Frâncu m. p. Ioan Neamțu m. p. Constantin Gubernat m. p.

„SEBEȘANA“, cassă de păstrare pe acțiuni în Caransebeș.

CONVOCARE.

P. T. Domnii acționari ai casei de păstrare pe acțiuni «SEBEȘANA» din Caransebeș, se convoacă la

a XVII-a adunare generală ordinară,

care se va ține *Duminecă, în 30 Martie 1919 st. n., la 2 ore d. a.,* în localitatea institutului cu următoarea

Ordine de zi:

1. Raportul direcțiunii și al comitetului de supraveghiere despre gestiunea anului 1918 și aprobarea bilanțului.
2. Propunerea direcțiunii și decideră asupra distribuirii profitului curat.
3. Darea absolutului pe anul de gestiune expirat.
4. Exmiterea alor 2 acționari pentru verificarea procesului verbal luat în această adunare.
5. Eventuale propuneri.
6. Urcarea capitalului societar și modificarea unor paragrafi din statute.
7. Alegerea direcțiunii și a unui membru în comitetul de supraveghiere.

NB. *Vot decisiv în adunarea generală au numai acei acționari, cari au depus în orele oficioase până Joi în 27 Martie 1919 la 12 ore din zi acțiunile lor, transcrise cu trei luni înainte de adunare în registrul institutului pe numele lor, la casa institutului. Acțiunile se pot depune spre acest scop și la oricare institut, care e membru la «Solidaritatea», precum și la Üstredná Banka Úcastinny Spolok, Budapesta; în acest caz însă avizul despre depozitare al institutului respectiv trebuie să sosească la noi până în 27 Martie 1919 la 12 ore din zi. Femeile se pot reprezenta numai prin astfel de plenipotențiați, cari încă sunt acționari întruși în registrul institutului cu trei luni înainte de adunarea generală. Minorenii și persoanele juridice se reprezintă prin reprezentanții lor legali.*

Caransebeș, la 19 Martie 1919.

Direcțiunea.

Activa.		Contul Bilanț la 31 Decemvrie 1918.		Pasiva.	
		K	f	K	f
Cassa în numărar	177,016.56			Capital social	300,000.—
Cassa de păstrare postală reg. ung.	12,705.33			Acționari emis. VI, rate incurse	321,633.—
Bon la Banca austro-ung. și alte bănci	449,053.83	638,775.72		Fond de rezervă general	132,194.20
Cambii de bancă	140,817.—			Fond de rezervă special	7,000.—
Cambii cu acoperire hip.	177,739.—	318,556.—		Fondul caselor institutului	8,000.—
Imprumuturi hipotecare		27,325.—		Fond de rezervă pentru diferențe de curs la efecte	3,000.—
Debitori în Cont-Curent cu acoperire		529,192.78		Fond de rezervă de dare	2,270.—
Imprumuturi pe amanete		1,862.60		Fondul de pensiuine	51,823.54
Efecte		204,471.—		Depozite spre fructificare	1,051,839.40
Valori de incasat		1,722.52		Imprumuturi hipotecare cedate	4,099.—
Depunerea fondului de pensiuine		51,823.54		Diverse conturi creditoare	45,699.19
Casele institutului (Nr. 452/3)		178,496.02		Interese transitoare anticipative	1,947.90
Realități de vânzare		1,923.04		Profit curat pro anul 1918	36,895.48
Mobilier	3,532.02				
după amortizare de 10%	353.20	3,178.82			
Interese trans. reștante dela impr. și camb. hip.		4,879.59			
Diverse conturi debitoare		4,195.08			
		1,966,401.71			1,966,401.71

Eșite.		Contul Profit și Perdere.		Intrate.	
		K	f	K	f
Interese:				Interese:	
de depozite spre fructificare	40,992.39			dela cambii de bancă	19,461.52
acționarilor emisiunii a VI.	4,213.87			dela cambii cu acoperire hipot.	20,006.22
la împrumuturi hipotecare cedate	261.07	45,467.33		dela împrumuturi hipotecare	6,303.62
Contribuție:				dela debitori în Cont-Curent	46,874.86
directă și comunală	13,904.72	18,003.96		dela împrumuturi pe amanete	266.13
după inter. de dep. spre fruct.	4,099.24			Venite dela efecte	11,481.75
Salare și mărci de prezență		42,345.62		Venite dela casele instit. (Nr. 452/3)	6,700.73
Spese de cancelarie și chirie		8,101.93		Proviziuni și diferite taxe	48,733.51
Amortizări din mobilier	353.20				
Amortizare din efecte	8,660.82	9,014.02			
Profit curat pro anul 1918		36,895.48			
		159,828.34			159,828.34

Caransebeș, la 31 Decemvrie 1918.

Dr. Nicolae Ionescu m. p., Nicolae Marin m. p. Aurel Moaca m. p. Constantin Călțiun jun. m. p.,
 director executiv. primecontabil.

S. Bistreanu m. p. Dr. Petru Ionescu m. p. Constantin Călțiun m. p. E. Hodoș m. p.

Subsemnatul comitet de supraveghiere am examinat contul prezent al bilanțului și cel al venitelor și speselor și confruntându-le cu registrele principale și auxiliare, purtate în bună regulă, le-am aflat cu acelea în consonanță și exacte.

Dr. Alexandru Morariu m. p.

Iuliu Vuła m. p.

Nicolae Gavrilă m. p.

Regatul României

Ministerul de Finanțe

Datoria publică.

Imprumutul național 5% în bonuri de tezaur din 1919.

Emis prin Consiliul Dirigent, resortul finanțelor, Sibiu.

Prospect.

În virtutea Decretului Lege din Ianuarie 1919,

Consiliul Dirigent, resortul finanțelor emite bonuri de tezaur 5% din 1919, garantate de Statul Român.

Acest împrumut cu bonuri de tezaur are de scop a subveni cheltuielilor necesare pentru noua organizare a funcțiilor de stat din teritoriile Transilvaniei, Banatului și părților ungurene, unite cu Regatul României.

Imprumutul va fi emis în bonuri de tezaur la purtător, de 200, 500, 1000, 5000 și 10,000 în coroane austro-ungare.

Bonurile de tezaur vor purta în faximile semnăturile Ministrului de finanțe al Guvernului Regal Român, a Șefului resortului finanțelor din Consiliul Dirigent, a Cassierului și o semnătură manuscrisă de control.

Acest împrumut va fi scutit pentru totdeauna de orice impozit prezent sau viitor.

Bonurile de tezaur vor fi primite pe valoarea lor nominală ca garanții și cauțiuni la toate casele publice. Cupoanele scăzute vor fi primite la aceleași case drept numerar.

Bonurile de tezaur vor putea fi lombardate (depuse în gaj) la casele publice (cassierii instituțiilor de stat) până la 50% a valorii nominale și cu o dobândă de 4% anual.

Bonurile de tezaur vor fi primite pe valoarea lor nominală în plata pământurilor parcelate, conform proiectatei reforme agrare.

Bonurile de tezaur vor purta o dobândă de 5% la capitalul nominal, în care scop ele sunt însoțite de opt cupoane de dobânzi semestrale pentru patru ani.

Primul cupon poartă scadența 1 August 1919.

Statul Român va rambursă aceste bonuri de tezaur la 1 Februarie 1923 în lei, pe paritatea, ce se va stabili între lei și coroane. Se garantează însă detentorilor de bonuri pentru 100 coroane nominal, minimum cincizeci de lei.

Statul Român își rezervă dreptul de a denunța acest împrumut în întregime sau parțial înainte de termenul fixat și în urma unei publicațiuni speciale prin «Monitorul Oficial» cu șase luni de zile înainte de data fixată pentru chemarea la rambursare. În acest caz valoarea cupoanelor, ce vor lipsi, se va deduce din valoarea nominală a bonurilor de tezaur.

Bonurile de tezaur neprezentate la rambursare, se prescriu după trecere de 30 de ani iar cupoanele scăzute și neprezentate la plată se prescriu după 5 ani dela data scadenței lor.

Subscrierile la acest împrumut vor fi reductibile.

În locul bonurilor de tezaur pierdute, distruse, sau furate, se vor liberă proprietarului duplicate în conformitate cu legea decretată cu Nr. 3380 din 15 Noemvrie 1918. Cunoștința de dispozițiunea acestei legi se poate lua la locurile de plată.

Consiliul Dirigent. Resortul finanțelor.

Șeful resortului: Dr. AUREL VLAD m. p.

Imprumutul național 5% în bonuri de tezaur din 1919.

Condițiunile de subscriere.

În baza prospectului de emisiune, subscrierea la împrumutul cu bonuri de tezaur de 5% din 1919 se va începe în ziua de 1 Martie st. n. 1919.

Subscrierea se va face:

- a) la băncile românești,
- b) la băncile săsești,
- c) la perceptorate,
- d) la direcțiunile financiare,
- e) la prefecturi și preturi,
- f) la alte instituțiuni și particulari, provăzuți cu autorizație specială din partea Consiliului Dirigent, resortul finanțelor, Sibiu.

Prețul de subscriere este fixat al-pari, adică una sută coroane pentru fiecare sută coroane nominal, care se va vărsa integral la subscriere. Se observă, că drept plată se vor admite numai astfel de bancnote emise de Banca Austro-Ungară, cari sunt datate de mai înainte, sau incluziv 1 Octomvrie st. n. 1918.

Subscrierile se vor putea face și în lei, pe paritatea de 2 coroane egal 1 leu.

Consiliul Dirigent, cu un anunț prealabil de cel puțin 5 zile, publicat în ziare, are dreptul să închidă subscrierea, când va voi.

Consiliul Dirigent, resortul finanțelor își rezervă dreptul să stabilească rezultatul subscrierilor, reducându-le la suma, ce o va crede necesară trebuințelor sale.

Subscriitorului i se va liberă o chitanță, constatând subscrierea și efectuarea vărșământului.

Subscrierile se vor face pe contra-chitanța plătirilor, la locurile de subscrițiune.

Bonurile de tezaur definitive împreună cu opt cupoane de dobânzi semestrale se vor elibera cel mai târziu la 1 Iulie st. n. 1919.

Consiliul Dirigent, Resortul finanțelor.

5-5

Șeful resortului: Dr. AUREL VLAD m. p.

Drepturile, datorințele și responsabilitatea membrilor din direcțiune

de

Alfred Kormos,

traducere de

Constantin Popp.

Prețul K 3.—.

Se poate comandă la traducător sau la Librăria arhidiecezană în Sibiu.

Drepturile, datorințele și responsabilitatea comitetului de supraveghiere

de

Aifred Kormos,

traducere de

Constantin Popp.

Prețul K 3.—.

Se poate comandă la traducător sau la Librăria arhidiecezană în Sibiu.